

פניני הרמק

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובכ"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ו

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

מפניני רבינו:

וירץ לבן אל האיש החוצה אל העין. (כד. כט.), ברש"י: "למה רץ ועל מה רץ, ויהי כראות את הנזם, אמר עשיר הוא זה, ונתן עיניו בממוץ", כשרואים אדם רשע רץ להטיב לחבירו צריך לחשדו למה רץ, בודאי נתן עיניו בממוץ או בדומה לזה, ולא שייך לדונו לכף זכות, כדאיתא בפירוש המשניות להרמב"ם [אבות פ"א מ"ו] עיי"ש.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

לקיים בנו חכמי ישראל...

כלל ישראל ממשיך להתפלל ולהפציר בעד רפואתו השלימה של מרן זקן ראשי הישיבות, ידיד נעורים לכבוד מרן ראש הישיבה שליט"א, הגאון האדיר

רבי משולם דוד בן אלטע הענדל

סאלאווייציק שליט"א

ראש ישיבת בריסק בעיה"ק ירושלים תובכ"א

בן מרן רשכבה"ג הגה"ק מוהרי"ז מבריסק זיע"א

הנמצא במצב קשה וזקוק לרחמי שמים מרובים בתושח"י

והן אל כביר לא ימאס תפלת רבים!

קול רבינו [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר "עוז לעמו יתן"

[מתוך ספר בית אב שיחות החדש - נאמר בהיכל הישיבה שנת תשס"ט לפ"ק]

ובאמת שדייקא ע"י נסיון עקידה נתרבה כבוד שמים, כדאיתא במדרש (עי' תנא דב"א רבה סוף פ"ז) שאמר הקב"ה עכשיו יש לי מענה לאלה ששואלים למה בחרתי באברהם. ומעשה וואלאזין יוכיח, שהיתה אז המקום תורה המיוחד והיחידי במדינותיהם ומשום גזירה ללמוד חול שעה אחת החליט הגר"ח מוואלאזין זצ"ל לסגור הישיבה, וכלום לא היה יותר טוב להציל הישיבה אע"ג שילמדו חול השעה הזאת, סו"ס מציל את התורה, אבל לא זה הדרך, אם עוברים על צווי אחד לא יתכן שזה יהיה רצונו ית', ובאמת עי"ז נתרבו הישיבות ביותר, שע"י סגירת וואלאזין נוסדו כל הישיבות.

ובמשנה נגעים (סוף פ"ט ופרק יא) ר"א היה לו קבלה בהלכה אחת, ואע"פ שיש קושיות רבות ע"ז, אמר כן שמעתי ונשאר בשלו, וא"ל ר"י בן בתירא אלמד אמר לו אם לקים דברי חכמים הן אבל אם לסור מקבלה איני רוצה לשמוע וכו', והיו לימודו של ר"י לקיים הקבלה, אמר לו ר"א חכם גדול אתה שקימת דברי חכמים, ועיי"ש בתוספות יו"ט שנתקשה למה אמר לו חכם גדול אתה, ולהאמור י"ל שאמר חכם גדול, כי ראשית חכמה היא היראה - וכמש"כ הן יראת ה' היא חכמה (איוב כח. כח.) - וזה שאמר לו ר"א שעיקר התורה לקיים מסורת התורה, ואם כי אפשר לפלפל נ"ט טעמים להתיר השרץ אין זה תורה.

ואיתא בגמרא סנהדרין (דף קב.) על הפסוק בירבעם "וימצא אותו אחיה השילוני הנביא בדרך והוא מתכסה בשלמה חדשה ושניהם לבדם בשדה מאי בשלמה חדשה אמר רב

ראשית חכמה יראת ד', ראשית הוא כמו התרומה שהוא היוצא מן כל התבואה והחשוב שהקב"ה שם באוצרו, עפ"י פירש"י בגמרא (שבת דף לב.).

ואולי יש לדייק עוד במה שאמרו "אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד" (ברכות דף ת.), ואמרו "אין לו להקב"ה בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים" (שם דף לג:), ולמה בתורה נאמר לשון ד' אמות וביר"ש לשון אוצר. ואמנם החילק בין ד' אמות לאוצר, שד' אמות המכוון המתפשט, ולא דוקא ד' אמות אלא ארוכה מארץ מדה, זהו לימוד התורה שאין לו שיעור, אבל אוצר הוא להיפך, הוא מקום מוגדר דייקא, והוא בחינת יר"ש להיות מוגדר בצוויו ית"ש, כי יר"ש נותן גבול לאדם - עבדך בן אמתך פתחת למוסרי, העבד מוגדר בצוויו ית', אבל ד' אמות של הלכה הוא דרך של הבנה, ומבין דבר מתוך דבר.

אברהם נתנסה בנסיון שכל עמלו לקרב האנשים לאמונה עלול להיות לריק ח"ו אם יעלה את יצחק לעולה, והוא שטען השטן, וזה הנסיון היותר גדול, להתכחש לכל אשר הוא מסר נפשו כל ימי חייו, אבל מפני עשייתו היה כולו לש"ש ולפיכך כשאמר לו הקב"ה להיפך, בכל זה הוא בשלו לקיים צוואתו, זה אפשרי רק בכח היראה, וכמו שנאמר לו עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה. וכמובן שעשה מאהבה את ציווי ד' זה כמו כל עבודתו, וזה אפשר רק ע"י יראה [ועי' מש"כ בזה מהגר"א קוטלר זצ"ל].

פטור מלפרסם אמונה בארץ, וע"כ אמר רק אלקי השמים.

וכן הוא במדרש סוף פרשת לך לך (מח, ט) דכשציוה הקב"ה לאאע"ה לימול אמר כל זמן שלא מלתי עוברים ושבים באים אצלי, ואם אמול לא יבואו [מאיזה טעם שיהיה, כן ידע אברהם] א"ל הקב"ה אני ובני ופמליא שלי יבואו אצלך [וכן היה שהקב"ה והמלאכים באו], ואברהם קבל הדבר אע"פ שהיה בזה סתירה לכל עבודת חיו שקירב העוברים ושבים, וכיון שלימוד זה למד ממצות מילה ע"כ נשבע במצות מילה ללמד לימוד זה, אשר גוי בשום אופן לא יכול להבינו, וזוהי מעלת ישראל בכח יראת שמים שלהם.

[וידוע המעשה ממרן (הגרי"ז מבריסק) זצ"ל, שרב אחד סיפר לו מה שפעל כבר באותו היום עבור הרבנות, ושאל: והבריסקער רב מה עשה? וענה לו מרן: "לבשתי נעלי הימיני לפני השמאלי, וקשרתי השמאלי לפני הימיני", אשר זוהי הכוונה של יראת שמים, רק לעשות רצונו לבד. והוא גם מה שאמר מרן החזו"א זצ"ל לחותני זצ"ל ע"ד ההצלה עם ציונים, עי' בבית אב עה"ת].

ועוד נבאר בזה פרשה סתומה בתורה, שאחרי מלחמת סדום בא שם מלכי צדק לאברהם וא"ל ברוך אברם וגו' קונה שמים וארץ וברוך קל עליון אשר מיגן צריך בידוך (יד. כ.), ודרשו בנדרים (דף לב:) שמשום זה שהקדים שם ברוך אברם לפני ברוך ד' ניטלה ממנו כהונה וניתנה לאברהם, וצ"ב.

והנה בביאור ברוך אברם פי' הרש"ר הירש זצ"ל שאאע"ה פירסם אמונה בעולם שעל ידו נודע כי הוא קונה שמים וארץ, וזוהי בחינת תנו עוז לאלקים, ושוב אמר ברוך ד' וגו', שסו"ס כל מה שהצליח אברם בזה הוא בסיעתא דשמיא.

והנה דרכו של אברם היה לפרסם אמונה בחוצות, לא כן דרך שם ועבר שישבו סגור

נחמן מה שלמה חדשה אין בה שום דופי אף תורתו של ירבעם לא היה בה שום דופי ד"א שלמה חדשה שחידשו דברים שלא שמעה און מעולם", והיינו שהיה נראה כתורת אמת, אבל חכמה זו הורידה לבאר שחת וחטא והחטיא את הרבים. ואיתא שם בעין יעקב בפ"י הגאונים מה ר"ל שלא שמעם אדם, היה צ"ל שלא אמרם אדם, אלא מרמז למה שאמרו כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נשמע בסיני עיי"ש, ופי' דברים אלה הם חידושים שלא נאמרו מסיני ואינם בשל תורה, ואפשר לומר שזה הפי' בשדה, לא באוצר שמרמז יר"ש, אלא בהליכה בחוץ ללא גבול היראה.

וכן צריך לעמול בתורה שמעתתא אליבא דהלכתא, שתהיה תורה זו מתאימה להלכה, וזה בכח אוצר של יר"ש, פי' איך אפשר לאדם לעמוד בנסיונות האמורות בזה, רק ע"י שעיקר לימודו ועיקר עסקו במצוות הוא מחמת יסוד היראה שיהיה יר"ש, שכל מה שמוסר נפשו עליו בעבודתו הוא מחמת יר"ש, היינו עשית רצונו ית"ש, וממילא אין בזה קושי להניח הדבר אם יש חשש איסור, דאז אין זה רצונו ית'.

ואמרתי שזהו ענין שלימד אברהם לאליעזר כששלחו אותו ליקח אשה ליצחק, הרי הוא צריך להשיא את יצחק, כי זו הבטחתו ית"ש שירבה זרעו ואם לא ישיאו איך יתקיים זה, ולזה שלחו. אולם היה ברור לאברהם שאסור ליצחק לצאת לגור שם, וגם אין לו לישא אלא ממשפחתו, ועל כן כשאמר אליעזר ואם לא תרצה לבא לכאן מה אעשה, אמר לו ונקית משבועתי, כי אז אני פטור בכל זה.

וברבינו בחיי (כד. ב.) דייק במה שבתחלה אמר "אלקי השמים ואלקי הארץ" (פסוק ג), ואח"כ אמר רק "אלקי השמים" (פסוק ז). ולהאמור הביאור כי אם אשר לפרסם אמונה לפי רצון ד', אם אפשר להשיא את יצחק לפי רצונו ית', אז זה רצון ד', ואם לא אין זה רצון ד', והוא

וכמש"כ "הכהנים לא אמרו איה ה' ותפשי
התורה לא ידעוני" (ירמיה ב. ח.), אלא צריך
לעשות להיפך - קודם ד' עוז לעמו יתן, אין
עוז אלא תורה ומצוה ואח"כ תנו עוז לאלקים,
זוהי יראה והודאה.

ומה נחוג תורה זו בימינו, שרוצים לכאורה
לקדש ד' בדרכים גשמיים שאינם דרכי תורה
ומצוות.

בבית מדרשם ללמד תורה למי שבצידו לבא,
והיו פרושים מן העולם, וכשראה שם גודל
קידוש ד' שעשה אברם נתפעל מזה וברכו על
תנו עוז לאלקים, והיינו שקדם תנו עוז
לאלקים לד' עוז לעמו יתן.

וזוהי סכנה בכל זיכוי רבים, ובכל מקדשי ד'
שחושבים שהם עצמן עושים זה, ובפרט
בכהונה שהם מכפרים על כלל ישראל,
ועלולים לשכוח שהכל רק בציוויו ית"ש,